

HÅNDBOG I **Regional Udvikling**

Regional Udvikling
Revideret: august 2024

FORORD

Håndbog i Regional Udvikling giver dig et overblik over de mange forskellige opgaver, som Region Midtjylland arbejder med og løser inden for bæredygtig udvikling og vækst, og over regionsrådets visioner og strategier på området.

Du kan også dykke ned i udvalgte områder og få indblik i nogle af de resultater, der er opnået siden 2019, eller kigge nærmere på, hvordan regionen virkeliggør FN17 verdensmålene til gavn for os, der lever og bor i Region Midtjylland.

Håndbogen er desuden et overblik over, hvordan Region Midtjylland arbejder med at realisere Udviklingsstrategi 2019-2030.

Håndbog i Regional Udvikling er udarbejdet i foråret 2021 og senest opdateret i august 2024.

Revision af Regional Udviklingsstrategi

Regionsrådet har besluttet at revidere Regional Udviklingsstrategi 2019-2030. Revisionen sker i samarbejde med kommuner, stat, videninstitutioner, erhvervsliv, civilsamfund, organisationer og region i regionalpolitiske fora. De regionalpolitiske fora identificerer handlingsanvisende løsninger på de vilde problemer, som er svære at definere, som der ikke findes simple løsninger på og som skal løftes i partnerskaber. Emner og tidsplan ses nedenfor.

Tidsplan for regionalpolitiske fora					
	1. halvår 2023	2. halvår 2023	1. halvår 2024	2. halvår 2024	1. halvår 2025
Hvordan hjælper vi de unge der står udenfor?	×				
Hvordan forhindrer vi, at blomsterne forsvinder?	×				
Hvordan får vi flere til at stige på?		×			
Hvor finder vi arbejdskraften?		×			
Hvordan mindsker vi forbruget?			×		
Hvordan får vi arealer nok til den grønne omstilling?				×	
Hvordan understøtter vi det gode liv på landet?				×	
Hvad gør vi når vandet kommer?					×

De regionalpolitiske foras forslag til løsninger og initiativer indgår i en revideret Regional Udviklingsstrategi for Midtjylland, der forventes at foreligge i 2025.

INDHOLD

FORORD	3
INDHOLD	5
VISION, STRATEGI OG FORANDRINGER	6
STRATEGISPOR 1:	
DET GODE LIV I HELE REGIONEN	9
MERE BÆREDYGTIG MOBILITET	10
MANGFOLDIGT KULTURLIV TIL FLERE	11
LOKALSAMFUND I BÆREDYGTIG UDVIKLING	13
UDVALGTE RESULTATER	14
STRATEGISPOR 2:	
FREMTIDSSIKREDE UDDANNELSER OG KOMPETENCELØFT	15
KVALITETSUDDANNELSER TIL ALLE OG FLERE MED FREMTIDENS KOMPETENCER	16
UDVALGTE RESULTATER	18
STRATEGISPOR 3:	
BÆREDYGTIG UDVIKLING MED HÅND OM KLIMA, MILJØ OG RESSOURCER	19
BESKYTTELSE AF MENNESKER OG MILJØ MOD JORDFORURENING	20
SIKRING AF RÅSTOFFER OG RESSOURCER	22
EN KLIMAROBUST REGION	24
UDVALGTE RESULTATER	26
STRATEGISPOR 4:	
BÆREDYGTIGT OG EFFEKTIVT SUNDHEDSVÆSEN	28
BÆREDYGTIGE HOSPITALER OG INSTITUTIONER	29
STÆRKERE SAMARBEJDER OM INNOVATION INDEN FOR SUNDHED OG LIFE SCIENCE	32
UDVALGTE RESULTATER	34

REGIONAL UDVIKLING – VISION, STRATEGI OG FORANDRINGER

Region Midtjyllands Udviklingsstrategi 2019–2030 udgør rammen for udviklingsaktiviteter i regionen.

Den overordnede vision for den regionale udvikling er, at **den midtjyske region skal være en attraktiv og bæredygtig region. For alle.**

Visionen er udfoldet i fire strategispør og ni politisk prioriterede tematiske målsætninger:

1. Det gode liv i hele regionen

- Mere bæredygtig mobilitet
- Mangfoldigt kulturliv til flere
- Lokalsamfund i bæredygtig udvikling

2. Fremtidssikrede uddannelser og kompetenceløft

- Kvalitetsuddannelser til alle og flere med fremtidens kompetencer

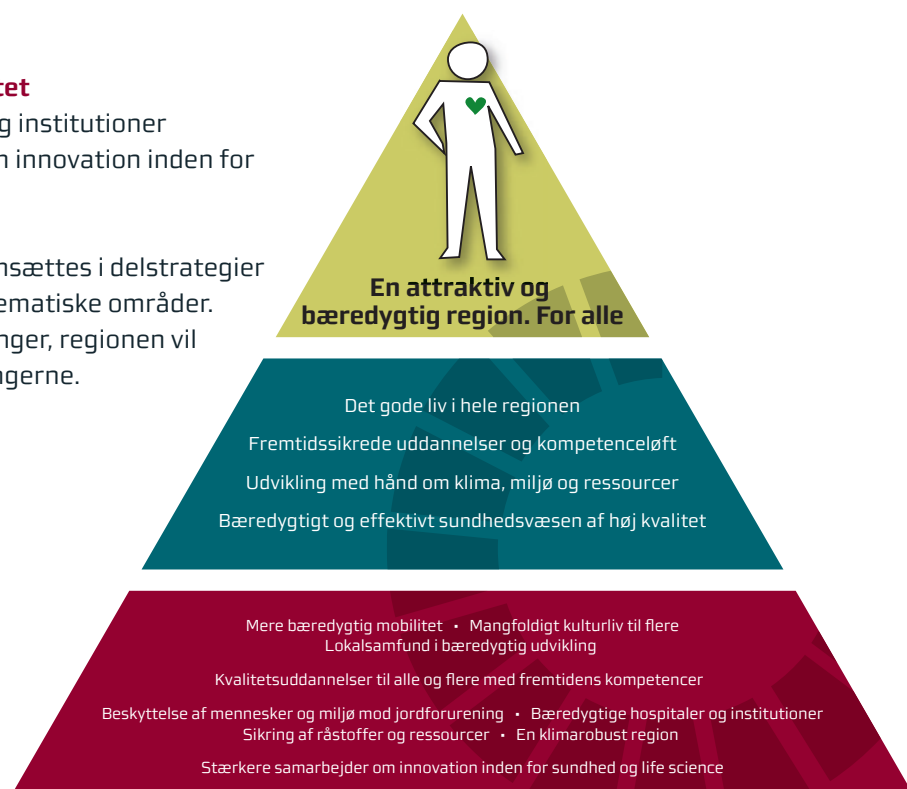
3. Udvikling med hånd om klima, miljø og ressourcer

- Beskyttelse af mennesker og miljø mod jordforurening
- Sikring af råstoffer og ressourcer
- En klimarobust region

4. Bæredygtigt og effektivt sundhedsvæsen af høj kvalitet

- Bæredygtige hospitaler og institutioner
- Stærkere samarbejder om innovation inden for sundhed og life science

Regionens udviklingsstrategi omsættes i delstrategier og handleplaner på de enkelte tematiske områder. Disse angiver konkrete forandringer, regionen vil skabe for at realisere målsætningerne.

Verdensmål

FN's 17 verdensmål er trædesten på vej mod visionen. Verdensmålene er skabt som et udgangspunkt for, at vores udvikling lokalt, regionalt og internationalt i højere grad sker til gavn for kloden og for befolkningen i hele verden.

Verdensmålene er indarbejdet i alle regionale udviklingsaktiviteter, så de bidrager til visionen om en bæredygtig region. Det fastholder retning og fokus, og det understøtter dialogen med borgere, samarbejdspartnere og øvrige interessenter.

Det er en løbende proces, hvor regionens udviklingsopgaver på forskellig vis bidrager ind i dette arbejde. I denne håndbog fremhæves eksempler på, hvordan resultater bidrager til verdensmålene.

Partnerskaber

Særligt samarbejdet og dialogen er centralt for at skabe resultater og forandringer. Der er behov for gode partnerskaber for at løfte verdensmålene. Det gælder alle typer af partnerskaber – både offentlige, offentlige-private og partnerskaber med civilsamfundet.

Region Midtjylland tager initiativ til og deltager i partnerskaber – både i forberedelsen af strategier og handleplaner, og når vi skal gennemføre de konkrete aktiviteter.

I partnerskaber med kommuner, forsyninger og internationale parter gennemføres projekter, der skal fremme klimarobustheden i regionen. Og i samarbejde med kulturaktører

arbejdes der for et attraktivt kulturliv for alle i regionen. På uddannelsesområdet har regionsrådet tæt dialog med uddannelsessektoren, erhvervsliv og kommuner i bl.a. Rådet for Fremtidens Kompetencer. Og Region Midtjyllands Strategi for bæredygtighed 2030, der bl.a. sigter mod bæredygtige hospitaler, er blevet til i et tæt samarbejde mellem et midlertidigt politisk udvalg og medarbejderne i afdelinger rundt om i regionen.

Det er eksempler på, at vi som region, med verdensmålene som udgangspunkt, binder det globale og nationale sammen med det regionale og lokale, når løsninger skal gøres konkrete.

LÆSEVEJLEDNING

Håndbogen er bygget op, så der er et afsnit for hvert strategispor i udviklingsstrategien. Herunder er der et delafsnit for hvert tematisk målområde inden for strategisporet. Som afslutning på hvert strategispor præsenteres udvalgte foreløbige resultater, som bidrager til realisering af regionsrådets visioner og FN's verdensmål.

Hvert tematisk målområde er opbygget efter:

1. REGIONSRÅDETS VISIONER OG STRATEGIER

Her beskrives de vedtagne visioner og strategier, som fremgår af politikerne på området.

2. POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Her er angivet de forandringer, som regionsrådet har vedtaget for politikområdet. En politisk besluttet forandring er en målsætning, handling, aktivitet eller lignende konkretisering af vision og strategi.

Den strategiske indsats og de politisk besluttede forandringer er typisk udfoldet i en delstrategi eller handleplan for målområdet. Disse er ikke fuldt ud gengivet, men håndbogen giver et overblik over centrale handlingsorienterede elementer, som de er beskrevet i dokumenterne.

Der besluttes løbende enkeltstående initiativer som ikke falder inden for de nævnte strategier og handleplaner. Det er ikke håndbogens intention at redegøre for disse.

STRATEGISPOR 1: Det gode liv i hele regionen

Strategisporet har fokus på bæredygtig mobilitet, mangfoldigt kulturliv til flere og lokalsamfund, som hver for sig og i samspil bidrager til det gode liv i hele regionen.

3

SUNDHED
& TRIVSEL

4

KVALITETS
UDDANNELSE

9

INDUSTRI,
INNOVATION &
INFRASTRUKTUR

10

MINDRE
ULIGHED

11

BÆREDYGTIGE
BYER OG
LOKALSAMFUND

16

FRED,
RETFÆRDIGHED
OG STÆRKE
INSTITUTIONER

MERE BÆREDYGTIG MOBILITET

VISION

Som borgere vil vi være fleksible i vores arbejds-, skole- og fritidsliv. Vi vil bruge nettet hvor som helst, og det skal være nemt at komme omkring, som det lige passer ind i vores hverdag.

STRATEGISK INDSATS

Busser, tog og letbane er de regionale tilbud og den måde, hvorpå vi trafikalt forbinder de største byer på tværs af kommunegrænser i regionen. Regionen vil fremme gode forbindelser og styrke sammenhængskraften i hele Region Midtjylland, gennem fleksible og bæredygtige mobilitetsløsninger samt en tidssvarende infrastruktur.

Regionsrådet har vedtaget fire principper for arbejdet med bæredygtig mobilitet:

1. Region Midtjylland fokuserer på at gøre det nemt og let for borgeren at bruge den kollektive trafik og vælge bæredygtige mobilitetsløsninger.
2. Region Midtjylland udvikler eksperimentelle løsninger og laver prøvehandling for at finde løsninger på mobilitetsudfordringerne.
3. Region Midtjylland samarbejder med mange forskellige aktører i ambitionerne om at udvikle kollektive mobilitetsløsninger.
4. Region Midtjylland fremmer bæredygtig mobilitet blandt egne medarbejdere.

POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Mere fleksibel og bæredygtig regional kollektiv trafik

Mobilitetsløsninger skal tilpasses nye adfærdsmønstre og nye miljøkrav. Regionen har derfor fokus på følgende:

- a. Fortsat mobilitetssamarbejde med kommunerne, Midttrafik og andre relevante parter om f.eks. bæredygtighed, digitalisering, dele- og mikromobilitet og områdevisse mobilitetsplaner, der skal sikre mere bæredygtige og sammenhængende tilbud

til borgerne i Region Midtjylland.

- b. Bæredygtige og fleksible mobilitetsløsninger gennem udviklingsprojekter for grøn omstilling i den kollektive trafik og andre mobilitetsformer.
- c. Drive togstrækningen Holstebro-Skjern og idrifttagelse af nye batteritog til Lemvigbanen. Regionen understøtter Midtjyske Jernbaners arbejde med en grøn omstilling af togdriften.
- d. Videre arbejde med visionsoplæg – Samspil 2030 – for den kollektive trafik mellem de store byer i Aarhusområdet og koblingen mellem by og land – en såkaldt østjysk fingerplan.
- e. Regionalpolitisk forum om mobilitet har i 2023 arbejdet med:
 1. Hvis svaret er øget mobilitet, hvad er så spørgsmålene?
 2. Hvordan udvikler vi en sammenhængende mobilitet, hvor det er attraktivt at fravælge bilen eller kombinere den med andre transportformer?
 3. Hvordan løser vi borgernes behov for mobilitet på en måde, der er både økonomisk og miljømæssigt bæredygtigt?

Region Midtjylland realiserer anbefalingerne fra forummet, som bl.a. omhandler udvikling af en abonnementsbillet med fri adgang til kollektiv trafik i en afgrænset geografi, udvikling af fælles kommunikation og kampagnemateriale, som skal inspirere ansatte i midtjyske virksomheder til at pendle mere bæredygtigt til arbejde og at udvikle mødesteder og knudepunkter med adgang til mobilitet i samarbejde med borgerne.

Sikring af tidssvarende infrastruktur

Region Midtjylland dækker et stort geografisk område. En velfungerende fysisk og digital infrastruktur er helt afgørende for at sikre sammenhængskraften og fremme udvikling i hele regionen. Regionen har derfor fokus på følgende:

a. Fortsætte samarbejdet om infrastruktur med de 19 kommuner. Regeringen og kommunerne vil arbejde for at infrastrukturplan 2035 realiseres: En fast Kattegatforbindelse, færdiggørelse af motorvejen omkring Herning, udvidelse af E45 til seks spor mellem Vejle N og Randers N, højklasset vej/motorvej på rute 26 mellem Aarhus og Viborg, en ny midtjysk »Hærvejsmotorvej«, opgradering af udvalgte vejstrækninger til 2+1 veje, ny jernbane mellem Aarhus og Silkeborg, videreudvikling af letbanen, elektrificering

af hovedjernbanenettet og opgradering af regionalbanerne er vigtige regionale prioriteringer.

b. Kattegatkomitéen hvor regionen sammen med Aarhus Kommune varetager sekretariatsfunktionen. regionsrådsformanden er en del af formandskabet.

c. Udvikling af den digitale infrastruktur for at sikre lige digitale muligheder for erhvervslivet og borgerne i alle dele af regionen.

MANGFOLDIGT KULTURLIV TIL FLERE

VISION

Region Midtjyllands kulturindsats skal bidrage til en attraktiv og bæredygtig region for alle ved at styrke fællesskabet og give borgerne mulighed for at leve det gode liv. Med kompetente og aktive kulturaktører og kultursamarbejde på tværs af regionen, skal der være gode muligheder for at opleve og udøve kunst og kultur for regionens borgere.

STRATEGISK INDSATS

Region Midtjylland vil skabe udvikling og samarbejde i kulturlivet gennem øget videndeling og kompetenceopbygning for kulturaktørerne samt målrettede partnerskaber – både regionalt, nationalt og internationalt. Regionens kulturindsats fokuserer desuden på at forene kultur med andre brancher og velfærdspolitiske temaer, da kulturen har et stort potentiale som løftestang i forhold til nogle af de store udfordringer, samfundet står overfor.

De overordnede mål for Kulturpolitik 2020-2024 beskriver, hvad regionen gerne vil styrke og bidrage til de kommende år:

- **Et mangfoldigt og varieret kulturliv for alle** med stor variation af tilbud – der skal være mulighed for selv at udfolde sig kreativt, og at opleve kulturen som publikum. Vi vil derfor arbejde for, at alle borgere i regionen i højere grad får lige muligheder for at opleve kunst og kultur.
- **Et kompetent kulturliv i udvikling**, med gode vilkår for kunstnere og kulturinstitutioner, så vi kan tiltrække dygtige kræfter og sikre kulturtilbud af høj kvalitet. Kulturaktører skal have gode muligheder for løbende at udvikle sig professionelt ved fx at dele viden og erfaringer, samarbejde med hinanden og andre både i Danmark og udlandet, deltage i kompetenceopbyggende indsatser og skabe innovative udviklingsprojekter.

POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Regionens ambitioner på kulturområdet indfries både via finansiering af indsatser af regional betydning gennem den regionale kulturudviklingspulje og via målrettede udviklingsinitiativer, som regionen driver og indgår i.

Regionalt kultursamarbejde

Regionen styrker det regionale samarbejde mellem kulturaktører og mellem kulturaktører og de offentlige parter, herunder:

- Fastholdelse af engagement i og videreudvikling af Europæisk Kulturregion gennem europæisk samarbejde, afholdelse af det årlige kulturpolitiske topmøde 'Kulturforum', markant tilstedeværelse på Kulturmødet Mors og relevant vidensopbygning.
- Styrkelse af videndeling og kompetencer i kulturlivet gennem fortsat udvikling af Midtjysk Kulturakademi.

Udvikling og eksperimenter

Kulturlivet i Region Midtjylland skal fortsat have mulighed for at udvikle og forny sig. Regionen vil arbejde for:

- Udmøntning af den regionale kulturudviklingspulje til mindre spireprojekter og større udviklingsprojekter.
- Øget viden om hvordan kunst og kultur kan spille sammen med andre fagområder og skabe samfundsudvikling.

Kultur som sundhedfremme

Omfattende forskningsbaseret evidens underbygger kunst og kulturs sundheds- og trivselsfremmende effekter i forbindelse med såvel forebyggelse og behandling som rehabilitering og mestring af sygdom.

Region Midtjylland vil udvikle og udbrede:

- Sundhedsfremmende kulturaktiviteter til sundheds- og omsorgssektoren, herunder til bl.a. psykisk sårbare unge, borgere ramt af kronisk sygdom og hospitalsindlagte patienter.

- Stærke partnerskaber mellem kultur- og sundhedsaktører, som led i at opbygge en infrastruktur og nye forretningsmodeller både kommunalt, regional og nationalt.
- Øget kompetenceudvikling af kulturaktører med fokus på udvikling og samarbejde på tværs inden for feltet.
- Øget kendskab til og anvendelse af kultur som komplementært greb i sundhedsfremme samt øget fokus på vellykket skalering og implementering.

Kultur og landdistrikter

Selv om der i visse områder er langt mellem kulturtilbuddene, kan kulturen have en helt særlig betydning for landdistrikterne i forhold til fællesskaber, sammenhængskraft, inklusion, identitet og sundhed. Regionen vil understøtte:

- Udvikling af kunst- og kulturtilbud målrettet mindre byer, bl.a. gennem projekter støttet via kulturudviklingspuljen.

- Understøttelse af samarbejde og netværk mellem kulturaktører, herunder regionens kulturhuse.

Børne- og ungekultur

Når børn og unge får mulighed for at opleve kultur og indgår i skabende aktiviteter, styrker det deres kreativitet, empati, fællesskabsfølelse og livslæring. Regionen vil arbejde for:

- Øget fokus på betydningen af kulturtilbud til børn og unge.
- Bedre metoder til at integrere kunst og kultur som fast del af børnenes hverdag i daginstitutioner, skoler og fritidstilbud, bl.a. gennem projekter støttet via kulturudviklingspuljen.
- Udvikling af metoder til at understøtte ungefællesskaber, unges trivsel og unges professionelle, kreative virke i fremtiden.

Region Midtjyllands scene i Lysskoven på kulturmødet på Mors i 2022

LOKALSAMFUND I BÆREDYGTIG UDVIKLING

VISION

Landdistrikterne i Region Midtjylland skal være attraktive steder at bo med aktive fællesskaber, der viser vejen til det gode og bæredygtige liv. Det handler om at udfolde lokalsamfundenes særlige potentialer. Ambitionen er at den regionale indsats bidrager med nytænkning og sammentænkning af regionens øvrige opgaver inden for eksempelvis klima, energiløsninger, miljø, sundhed, mobilitet, kultur og adgang til uddannelse.

STRATEGISK INDSATS

Regionen arbejder efter syv principper for bæredygtig udvikling i landdistrikterne. Principperne er udviklet på baggrund af FN's Verdensmål, Region Midtjyllands Udviklingsstrategi samt bidrag fra interessenter i landdistrikterne:

1. Vi fremmer lokale handlinger med globalt perspektiv
2. Vi inspirerer hinanden til handling i fællesskab
3. Vi stiller os til rådighed med viden og samarbejde
4. Vi kobler det gode liv til det bæredygtige
5. Vi eksperimenterer, lærer og handler sammen
6. Vi fremmer helhedsorienterede løsninger
7. Vi arbejder for udsyn, synlighed og udveksling

POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Regionen iværksætter og afsætter midler til en række initiativer, der sætter fokus på:

- Opbygning og formidling af viden om bæredygtig landdistriktsudvikling, eksempelvis gennem analyse-, udviklings- og forskningsaktiviteter samt årlige konferencer og seminarer for aktør- og partnerskabskredsen.
- Facilitering af netværk og partnerskabsdannelse med henblik på at sikre erfaringsudveksling, kompetenceudvikling,

udvikling af nye projekter og fælles policy indsatser i forhold til nationale og internationale dagsordener og investeringer på landdistriktsområdet.

- Eksperimenterende projekter, der skal udvikle og afprøve metoder og organisationer, som kan fremme og accelerere den bæredygtige udvikling i landdistrikterne. Gode erfaringer skal udbredes som inspiration til andre.
- Kommunikationsinitiativer der dels skal styrke erfaringsudvekslingen mellem aktørerne, dels skal synliggøre muligheder og kvaliteter i landdistrikterne, eksempelvis gennem videreudvikling af Region Midtjyllands landsbypris.

Landdistriktsindsatsen suppleres med et særskilt fokus på områderne for mobilitet og energi. På mobilitetsområdet er der iværksat to nye initiativer: en pulje til bæredygtige mobilitetsløsninger i landsbyer og et elcykelforsøg med deleordninger i landsbyer. På energiområdet afventes arbejdet i regionalpolitisk forum om arealer til den grønne omstilling i andet halvår 2024.

Regionsrådet har igangsat innovations- og demokratiprojektet SAMFUNDSFORMERNE. Projektet er en platform for dialog mellem unge midtjyder (18-25 år), politikere og administration, og det giver regionen mulighed for at få de unges perspektiver på samfundsmæssige spørgsmål og regionale løsninger.

Regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter skal i 2024 arbejde med:

1. Hvordan ser fremtidens landdistrikter ud?
2. Hvordan mobiliserer og styrker vi lokale ressourcer i landdistrikterne i endnu højere grad?
3. Hvordan gør vi det nemmere at overføre gode løsninger fra én landsby til andre med lignende udfordringer?

UDVALGTE RESULTATER

Region Midtjylland accelererer den grønne omstilling på mobilitetsområdet (**verdensmål 9**), hvor hver femte regionale busrute køres med elbusser. Der er i Infrastrukturplan 2035 afsat 330 mio. kr. til indkøb af batteritog og ladestandere til strækningen Holstebro-Skjern. Derudover har regionsrådet stillet en lånegaranti på ca. 220 mio. kr. til Midtjyske Jernbaner til indkøb af nye tog. Syv batteritogsæt er indkøbt til strækningerne Vemb-Lemvig-Thyborøn (VLTJ) og Holstebro-Skjern. De nye tog forventes i drift fra 2025. Regionen samarbejder med de østjyske kommuner om at få flere til at bruge cyklen og dermed fremme en sundere transportform. Derudover er målet at cyklen bruges til og fra trafikale knudepunkter, hvor der kan skiftes til kollektiv trafik.

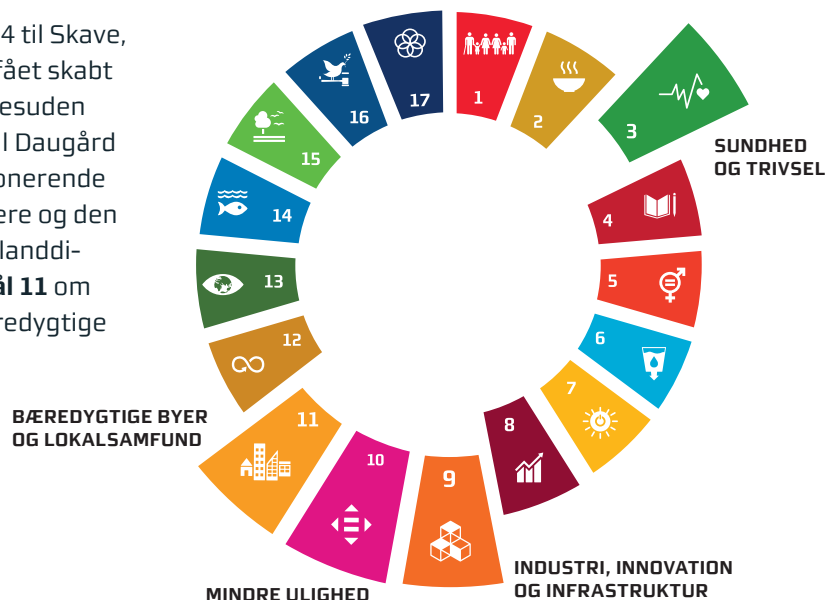
Regionsrådet har i perioden 2019 til 2022 udmøntet næsten 40 millioner kroner til udvikling og innovation i regionens kulturliv. Med projekter der bl.a. skal understøtte kulturens positive effekt i sundhedssystemet for sårbare borgere og patienter, bidrager den regionale kulturindsats bl.a. til FN's **verdensmål 3** om sundhed og trivsel, og **verdensmål 10** om at reducere ulighed i lande og øge muligheder for samfundsdeltagelse, uafhængigt af hvem man er, og hvor man bor.

Regionsrådets landsbypris gik i 2024 til Skave, som med et stærkt fællesskab har fået skabt en aktiv og inkluderende landsby. Desuden blev regionens initiativpris uddelt til Daugård Lokalråd for at gennemføre et imponerende fjernvarmeprojekt for ca. 800 borgere og den lokale skole. Regionens indsats for landdistrikter bidrager til FN's **verdensmål 11** om inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige lokalsamfund.

Regionen gennemførte i 2023 landsbydagen, hvor ca. 200 ildsjæle, fagprofessionelle landdistriktsudviklere og andre i fremtidslandsbyen »Spiring« udviklede ideer til løsninger på landdistrikternes udfordringer.

Regionen har udviklet læringsspillet »Den mest bæredygtige landsby«, der i lighed med hjemmesiden landsbyviden.rm.dk er velegnet til at videndele mellem landsbyer. I puljen »Den bæredygtige landsby« er der givet støtte til foreløbigt 41 projekter, hvor lokalsamfund og kommuner udvikler nye metoder, organiseringer og handlinger for landsbyers bæredygtige udvikling – i 2022 og 2023 også gennem et særligt tematisk opslag målrettet fælles borgerdrevne energiløsninger, hvor regionen har støttet energiprojekter i 24 lokalsamfund. I 2024 oprettes en pulje til bæredygtige mobilitetsløsninger i landsbyer.

Regionen er desuden gået forrest i forhold til at positionere landdistriktsområdet som et væsentligt fokusområde nationalt, bl.a. gennem samarbejde med og medlemskab af Landdistrikternes Fællesråd.

STRATEGISPOR 2: Fremtidssikrede uddannelser og kompetenceløft

Strategisporet har fokus på at understøtte fremtidssikrede uddannelser og kompetenceløft til alle.

3

SUNDHED
& TRIVSEL

4

KVALITETS
UDDANNELSE

8

ANSTÆNDIGE JOBS
OG ØKONOMISK VÆKST

9

INDUSTRI,
INNOVATION &
INFRASTRUKTUR

KVALITETSUDDANNELSER TIL ALLE OG FLERE MED FREMTIDENS KOMPETENCER

VISION

Region Midtjylland skal være en attraktiv region at uddanne sig i. Regionen skal have et varieret udbud af ungdomsuddannelser af høj kvalitet i hele regionen og med fokus på de unges trivsel og mentale sundhed.

Vi har brug for borgere med kvalitetsuddannelser i en region, hvor miljø-, klima-, fødevarer- og energiteknologi er erhverv i rivende udvikling. Derfor er vi nødt til at uddanne os – ikke kun som unge, men gennem hele arbejdslivet.

STRATEGISK INDSATS

Region Midtjylland vil yde en fokuseret og offensiv indsats for at skabe et varieret udbud af ungdomsuddannelser af høj kvalitet i hele regionen – og dér hvor de unge bor.

En attraktiv region at studere i er også en region, der kan fastholde de unge, og hvor frafaldet på uddannelserne er lavt. Det er en udfordring, vi skal løse sammen med kommuner, uddannelsessteder og uddannelsesvejledninger.

Region Midtjylland vil understøtte mulighederne for livslang læring. Vi vil sammen med uddannelsesinstitutionerne, erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter samt i regi af Rådet for Fremtidens Kompetencer arbejde for at give borgerne de bedste muligheder for at efter- og videreuddanne sig. Disse tilbud skal være af høj kvalitet – uanset hvor vi bor, eller hvor vi ønsker at efteruddanne os.

Regionsrådet har vedtaget fire principper for arbejdet med unge udenfor:

1. Region Midtjylland nedbryder siloer gennem facilitering af samarbejder om unge

udenfor på tværs af sektorer, så indsatser igangsættes af partnerskaber fremfor enkeltaktører, der hvor det er meningsfuldt i forhold til målgruppen.

2. Region Midtjylland påvirker rammevilkårene for arbejdet med unge udenfor uddannelse/beskæftigelse og er med til at skabe mere fleksible systemer, som rummer de unge udenfor.
3. Region Midtjylland inddrager unge i udformningen af initiativer, der målretter sig unge udenfor.
4. Region Midtjylland fundraiser midler til at understøtte indsatser, der hjælper unge udenfor i uddannelse eller beskæftigelse.

POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Region Midtjyllands Uddannelsespolitik 2022-2025 sætter mål for, hvordan vi skal håndtere de svære udfordringer på uddannelsesområdet. Samtidig danner den en ambitiøs ramme for uddannelse og kompetenceudvikling i Region Midtjylland. De unge har bl.a. været med til at belyse centrale behov, udfordringer og prioriteringer set fra deres perspektiv. Formålet har været at få flest mulige perspektiver med i uddannelsespolitikken, der sætter fokus på følgende indsatsområder:

1. Adgang til gode uddannelser i hele regionen
 - **Politisk målsætning:** At sikre faglige, sociale og økonomisk bæredygtige uddannelsesudbud – i hele regionen både nu og i fremtiden.
2. Flere faglærte
 - **Politisk målsætning:** At sikre adgang til attraktive erhvervsuddannelser med stærke faglige og sociale uddannelsesmiljøer både via konkrete indsatser og via et udbygget og styrket samarbejde på tværs af kommuner, uddannelsesinstitutioner, erhvervsliv og region.

3. Flere unge inkluderes i uddannelse eller beskæftigelse
 - **Politisk målsætning:** At sikre, at alle unge i Region Midtjylland kommer i uddannelse eller beskæftigelse. Det skal blandt andet ske via øget samarbejde på tværs af aktører på området. Herunder kommuner, virksomheder, civilsamfundet og uddannelsesinstitutioner.
4. Fokusområder indenfor kvalificeret arbejdskraft
 - **Politisk målsætning:** At opkvalificere arbejdsstyrken, og sikre at flere uddannes inden for STEM (science, technology, engineering and mathematics), bæredygtighed og fremmedsprog.

Regionalpolitisk forum om unge udenfor har i 2023 arbejdet med:

1. Hvordan får vi flere unge på offentlig forsørgelse i uddannelse eller beskæftigelse?
2. Hvordan skaber vi sammenhængende indsatser på tværs af aktører – kommuner, region, uddannelsesinstitutioner, virksomheder mv.?
3. Hvordan styrker vi overgangene fra ungdomsuddannelse til videre uddannelse eller beskæftigelse?
4. Hvordan sikrer vi bedre uddannelses- og jobmuligheder for unge med diagnoser eller handicap?

Region Midtjylland realiserer anbefalingerne fra forummet, som omhandler bl.a. udvikling af en virksomhedsrettet indsats for målgruppen af unge kriminelle, etablering af et virksomhedsnetværk om erfaringer med ansættelse af udsatte unge og en indsats i samarbejde med Dansk Handicapforbund om kompetenceudvikling af undervisere på regionens uddannelsesinstitutioner vedrørende fysisk, pædagogisk og social tilgængelighed.

Regionalpolitisk forum om arbejdskraft har i 2023 arbejdet med:

1. Hvordan kan vi styrke efter- og videreuddannelse i Midtjylland?
2. Hvordan kan vi sikre flere personer med STEM-kompetencer i arbejdsstyrken?
3. Hvordan kan vi øge antallet af faglærte i den midtjyske arbejdsstyrke?

Region Midtjylland realiserer anbefalingerne fra forummet, som omhandler bl.a. etablering af læringspartnerskab om diversitet i rekruttering og tilknytning til arbejdspladsen, opkvalificering af livslang læring gennem ny samarbejdsmodel og etablering af advisory board samt et netværk for private og offentlige virksomheder, som arbejder tematiseret med afsæt i rammer og vilkår for fremtidens arbejdsmarked.

UDVALGTE RESULTATER

Der udmøntes med regionens uddannelsespulje hvert år ca. 20 mio. kr. i støtte til udviklingsprojekter på gymnasier, erhvervsuddannelser og andre ungdomsuddannelser med fokus på kompetencer til den grønne omstilling, flere faglærte og løft af basale kompetencer. Der er med regionsrådets vedtagelse af en Midtjysk Strategi for Fremmedsprog igangsat en indsats for at øge sprogkompetencerne samt sikre et fremtidigt udbud af fremmedsprog i regionen. Som en del af indsatsen er der i 2024 afholdt et Sprogtopmøde, der skal sættes fokus på udfordringer og konkrete løsningsmuligheder på sprogsområdet. Bag strategien står et bredt partnerskab, der ud over regionen består af midtjyske uddannelsesinstitutioner, virksomheder, fagbevægelser og Det Nationale Center for Fremmedsprog. Disse initiativer bidrager til **verdensmål 4** om unge og voksne med relevante færdigheder.

Region Midtjylland har indgået en samarbejdsaftale med KKR Midtjylland og de Regionale Arbejdsmarkedsråd om at skabe bedst mulige vilkår for den store gruppe af unge mellem 16-29 år, som står uden for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Der er afholdt et fælles Ungetopmøde i 2024, hvor virksomheder, unge, politikere, praktikere og forskere drøftede løsningsmodeller og delte erfaringer. Parterne har udarbejdet et fælles inspirationskatalog med anbefalinger til beslutningstagere og praktikere, der arbejder med de unge udenfor. Anbefalingerne afspejles i fem overordnede temaer:

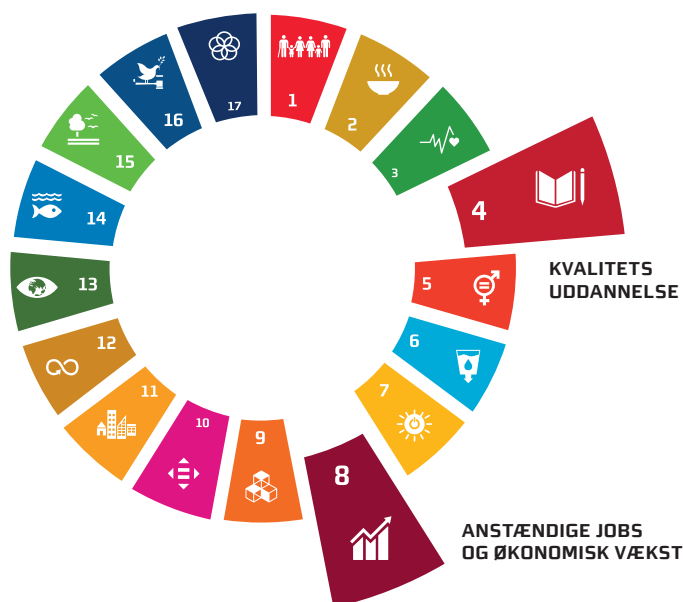
- Stærke samarbejder med erhvervslivet
- Gode uddannelsesrettede initiativer
- Motiverende initiativer til erhvervsfagene og velfærdsprofessionerne
- Særlige initiativer for udsatte unge
- Fritidsjob og tidlige indsatser for unge under 18.

Ung i uddannelse, ung i job er et samarbejdsprojekt mellem regionen og 13 kommuner,

der har til formål at understøtte 1.500 sårbare unge fra grundskole og Forberedende Grunduddannelse i overgangen til en ungdomsuddannelse eller beskæftigelse. Det er målsætningen, at 90 pct. af de unge enten starter på en ungdomsuddannelse eller kommer i beskæftigelse.

Der er i 2023 udarbejdet en Erhvervsuddannelsesstrategi i samarbejde med uddannelsesinstitutioner, virksomheder, organisationer og kommuner. Strategien implementeres i 2024. Formålet med strategien er at understøtte en sammenhængende, fokuseret og strategisk indsats, som dels skal styrke kvalitet og fagligt niveau, og dels skal øge søgningen til og mindske frafaldet på erhvervsuddannelserne. Strategien har tre overordnede fokusområder: Stærke faglige miljøer, stærke sociale fællesskaber og øget samarbejde mellem skoler og virksomheder. Anbefalingerne omhandler bl.a. etablering af en samlet efteruddannelsesindsats af undervisere på de midtjyske erhvervsuddannelser.

Med disse initiativer bidrager regionens indsats på uddannelsesområdet bl.a. til **verdensmål 4** om lige adgang til kvalitetsuddannelse, og **verdensmål 8** om at reducere antallet af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse.

STRATEGISPOR 3: Bæredygtig udvikling med hånd om klima, miljø og ressourcer

Strategisporet har fokus på bæredygtige hospitaler og institutioner i regionen, robusthed over for klimaforandringer, beskyttelse af mennesker og miljø mod jordforurening og bæredygtig udnyttelse af råstoffer og ressourcer.

BESKYTTELSE AF MENNESKER OG MILJØ MOD JORDFORURENING

VISION

Vi har som region sammen med kommuner, stat og vandforsyninger en vigtig rolle i at tage hånd om grundvandet. Region Midtjylland er med i forreste række, når det gælder kompetencer og viden inden for jordforurening, og vi investerer i at finde nye, holdbare miljøteknologiske løsninger. En langsigtet løsning, hvor alle forureninger håndteres på en bæredygtig måde, er en ambition, vi som samfund bør løfte i fællesskab.

STRATEGISK INDSATS

Jord- og grundvandsforurening stammer typisk fra virksomheder, som gennem tiden har brugt forskellige typer af kemikalier. I Region Midtjylland kender vi ca. 3.400 forurenede grunde, mens ca. 5.200 grunde er vurderet til at være muligt forurenede. Hertil kommer tre generationsforureninger.

Regionen har pligt til at handle på de forureninger eller mulige forureninger, der udgør en trussel for:

- værdifuldt grundvand
- boliger, børneinstitutioner og lignende samt
- målsat overfladevand og internationale naturbeskyttelsesområder.

De forurenede eller muligt forurenede grunde, der udgør den største risiko for menneskers sundhed eller miljøet, skal undersøges og ryddes op først.

POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Regionen har fokus på følgende indsatsområder og målsætninger:

- a. Indsatsen over for jordforurening i Region Midtjylland skal balanceres mellem grundvand og boliger med en mindre overvægt på indsatser ift. grundvand.
- b. Med udgangen af 2030 skal alle muligt forurenede grunde, der er i offentlig indsats i Region Midtjylland, være undersøgt.
- c. Region Midtjylland arbejder målrettet sammen med relevante interessenter for at sikre det rene drikkevand mod forurening fra pesticider.
- d. Region Midtjylland håndterer generationsforureningerne på Harboøre Tange, så de ikke udgør en trussel for mennesker og miljø – og arbejder for at få forureningerne ryddet op.
- e. Region Midtjylland faciliterer videndeling og samarbejde på tværs af relevante interessenter på jord- og grundvandsområdet i regionen og på tværs af regionerne.
- f. Region Midtjylland arbejder målrettet med udvikling på jordforureningsområdet med det formål at skabe bedre og mere bæredygtige løsninger til undersøgelser og afværge.

SIKRING AF RÅSTOFFER OG RESSOURCER

VISION

Som region skal og vil vi involvere os endnu mere i at fremme alternative, bæredygtige løsninger, så vi forbruger færre nye råstoffer, undgår tung transport af materialer på vores veje og undgår at skulle importere råstoffer fra udlandet.

STRATEGISK INDSATS

Regionen er myndighed på råstofområdet. Derigennem planlægger regionen hvor råstofgravene skal placeres, samtidig med at der gives tilladelser og føres tilsyn i råstofgravene.

Regionen ønsker en bæredygtig råstofforvaltning ved at sikre tilgængelige råstoffer jævnt fordelt over hele regionen, så gener og transport minimeres, samt ved at øge biodiversiteten ved efterbehandling af råstofgravene.

Regionen lægger vægt på at finde en god balance mellem de mange interesser, der er på området. Det sker ved bredt samarbejde med offentlige og private aktører om bedre udnyttelse af de primære råstofforekomster og ændring af efterspørgselsmønstrene i retning af mere ansvarligt forbrug og produktion.

Løsningen på råstofknapheden kan håndteres ved, at vi som samfund følger en række spor:

1. Anvendelsen af primære råstoffer skal reduceres ved substitution samt ved nye standarder og normer i byggebranchen, der kan ændre forbruget.
2. Der skal skabes incitament til at bevare de sekundære råstoffer i værdikæden.

Begge tilgange fordrer fokus på cirkulær økonomi og et behov for at forankre og kvalificere den grønne omstilling hos de aktører, der opererer med indvinding og oparbejdning

af råstoffer, byggeri og anlæg samt genanvendelse af affaldsfraktioner. Det vil reducere indvindingen betydeligt, hvis bygge- og anlægsarbejder i højere grad indbygger projektjord, som tidligere blev betragtet som affald.

POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Regionen vil fremme og bidrage til partnerskaber, der kan understøtte vidensopbygning, ændring af efterspørgsel og markedsdannelse.

Der er brug for mere viden om transport af råstoffer inden for og på tværs af regionerne i Danmark. Desuden er der behov for at undersøge potentialerne for anvendelse af alternative materialer i bygge- og anlægssektoren og generelt fremme af cirkulære forretningsmodeller ved etablering af et marked, hvor byggematerialer recirkuleres. For fremadrettet at kunne udnytte en større del af affaldet fra bygge- og anlægssektoren, er det vigtigt at udfase brugen af miljø- og sundhedsskadelige stoffer i byggematerialer.

Vi har en central rolle i at samle og iværksætte indsats i samarbejde med fx kommunerne, Vejdirektoratet, beton- og byggeindustrien, universiteterne samt branchen for råstofindvindere.

Standarder og normer i bygge og anlægsbranchen stiller krav om anvendelse af unødvendigt store mængder af råstoffer. Region Midtjylland indgår i et samarbejde med branchen om at udvikle nye standarder for forbruget i bygge og anlægsbranchen.

Målet er at beskytte den knappe råstofressource ved at implementere en bæredygtig omstilling. Vi vil således sigte mod, at den økonomiske vækst afkobles fra anvendelsen af primære råstoffer og, i det omfang det er muligt, substituere med genbrugsmaterialer.

Et eksempel er regionens samarbejde med kommuner, entreprenører, vognmænd m.fl. om en løsning på, hvordan vi undgår at fragte seks mio. tons såkaldt overskudsjord rundt på de danske veje. Nogle kommuner har anlægsprojekter, der mangler jord, mens andre leder efter relevante steder at komme af med overskudsjord. I dag ender meget af den jord desværre som "affald".

EN KLIMAROBUST OG CIRKULÆR REGION

VISION

Klimaforandringerne er store og komplekse. De kræver løsninger her og nu – og på længere sigt. Vi skal som region være på forkant og finde nye løsninger og organisationsformer for bedst mulig tilpasning til de nye vilkår, når klimaet ændrer sig. Vi skal offensivt tage hånd om klimaforandringerne og omsætte udfordringerne til samfundsmæssige og bæredygtige forbedringer i samarbejder på tværs af uddannelsesinstitutioner, kommuner, regioner, forsyningselskaber, private virksomheder, borgere og andre interessenter.

STRATEGISK INDSATS

Region Midtjylland påtager sig gennem projekter at samle interessenterne inden for områderne klimatilpasning, grøn energi, cirkulær økonomi og biodiversitet og koordinere en fælles indsats. Samtidig er der behov for viden og data til at kunne danne sig et overblik over de udfordringer, som kommuner og forsyninger står overfor på grundvandsområdet.

I regionen bruger vi vores viden og kompetencer til at sidde med i og til at lede internationale projekter. Regionen kan derved drage nytte af den store viden og udvikling på klimaområdet, der er uden for Danmarks grænser – en viden der kan bruges af både kommuner og forsyninger.

Regionsrådet har vedtaget fire principper for arbejdet med biodiversitet:

- Region Midtjylland udfører opsøgende arbejde for at øge fondsinvesteringer, der kan supplere og understøtte indsatsen, som styrker biodiversiteten i Midtjylland.
- Region Midtjylland nedbryder siloer gennem facilitering af samarbejde om biodiversitetsfremmende tiltag ved at understøtte et partnerskabsprojekt mellem kommuner, grundejere, landbrug, NGO'er og erhvervslivet for at fremme biodiversiteten.

- Region Midtjylland øger borgernes bevidsthed om betydningen af biodiversitet gennem uddannelsesinitiativer, borgerinvolverende demonstrationsprojekter og informationskampagner.
- Region Midtjylland skaber gode rammer for samarbejde og har fokus på, at anbefalinger omsættes til handling. Regionen vil sætte de forskellige aktørers perspektiver i spil og sikre, at der kan udveksles idéer og viden samt løbende gøres status på fremdriften af igangsatte initiativer og projekter.

POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Med afsæt i målsætningerne om at tage hånd om klima, miljø og ressourcer for at sikre en bæredygtig udvikling, har regionen prioriteret følgende områder de kommende år:

Klimarobust og cirkulær region med internationalt udsyn

- a. Klimaprojekter gennem partnerskaber med kommuner, forsyninger og andre aktører på klimaområdet. Projektet Circular Economy Beyond Waste har fokus på at forebygge affald og øge genbrug og genanvendelse. REFER-projektet har med tilskud fra Den Europæiske Investeringsbank bidraget til investeringer i at udfase naturgas i fjernvarmeselskaberne ved at erstatte med alternativer som varmepumper, biomasse og solvarme samt ved at udnytte overskudsvarme. Dertil er der udarbejdet kommunale klimaplaner i regi af DK2020. Klimaalliancen er et samarbejde mellem Realdania, Kommunernes Landsforening og de fem regioner om at implementere klimaplanlægning. Region Midtjylland er leadpartner for det EU-godkendte projekt LIFE ACT, som er et nyt stort landsdækkende klimaprojekt, der skal accelerere implementeringen af de lokale DK2020 Klimaplaner.

- b.** Multifunktionel jordfordeling, hvor omfordeling af jordlodder hos landmændene sammentænkes med plads til klimavand, grundvandsforurening, nedgang i biodiversitet, CO2 reduktion m.v. med henblik på bedre balance mellem benyttelse og beskyttelse. Projekter som ReDoCo2, Bioscape og Blue Transition understøtter dette.
- c.** Støtte kommuner og forsyninger gennem regionens internationale netværk i forbindelse med ønsker til nye udviklingsprojekter. Dette sker bl.a. i samarbejde med regionens Bruxelles-kontor Central Denmark EU Office. Internationale projekter kan bidrage til at opnå både finansiering og unik viden fra andre lande om deres håndtering af klimaudfordringer og lignende.
- d.** Water Valley – regionen sætter fokus på samarbejdet med AquaGlobe (Skanderborg), Klimatoriet (Lemvig) og erhvervsfyrstårnet for vand om at udvikle og formidle viden om klimatilpasning, og at inddrage virksomheder inden for vandområdet.

Regionalpolitisk forum om biodiversitetskriser har i 2023 arbejdet med:

- 1.** Hvordan skaber vi flere grønne korridorer på tværs af administrative grænser?
- 2.** Hvordan sikrer vi en god bynatur?
- 3.** Hvordan kan vi forbedre forholdene for en varieret artssammensætning i det åbne land?
- 4.** Hvordan kan naturens egne ressourcer få bedre kår, og hvordan kan vi gøre det mere attraktivt at investere i natur og biodiversitet?

Region Midtjylland realiserer anbefalingerne fra regionalpolitisk forum, som omhandler bl.a. at udvikle og opstarte et tværgående internationalt rammeprojekt, som skal styrke biodiversiteten i Midtjylland i samarbejde med deltagere fra regionalpolitisk forum om biodiversitetskriser.

Regionalpolitisk forum om reduceret forbrug har i 2024 arbejdet med:

- 1.** Hvordan kan vi sammen sikre, at vi reducerer forbruget i det midtjyske?
- 2.** Hvad kan vi konkret gøre inden for de tre områder: Byggematerialer, tekstil og fødevarer?
- 3.** Hvordan og hvad skal vi samarbejde med nationale og internationale aktører om for at fjerne de strukturelle barrierer for reduceret forbrug?

Regionalpolitisk forum om reduceret forbrug afsluttede sit arbejde i juni 2024. Anbefalingerne behandles politisk i september 2024.

Bæredygtig benyttelse og beskyttelse af grundvand

- a.** Udvikling af nye metoder til belysning af grundvandsforhold baseret på regionens dybe faglighed og indsigt på området.
- b.** Mere viden om beskyttelse af land og by imod oversvømmelser fra grundvandet i perioder med store nedbørsmængder og ændrede klimatiske forhold.
- c.** Udvikling af værktøjer inden for grundvandsområdet til sikring af at kommuner og forsyninger kan udføre en effektiv indsats.

UDVALGTE RESULTATER

Region Midtjylland har taget initiativ til udarbejdelse af et grønt klimaregnskab, etablering af Center for Bæredygtige Hospitaller, ansættelse af 10 bæredygtigheds-konsulenter på hospitaler og andre steder i regionen, samt finansiering af 35 projekter til at fremme bæredygtige løsninger på hospitalerne. Det bidrager til bæredygtig og mere effektiv udnyttelse af ressourcer samt øget brug af rene og miljøvenlige teknologier, som er en del af FN's **verdensmål 9 og 12**.

Regionen har i projektet REFER sammen med 25 naturgasfyrede fjernvarmeselskaber bidraget til en besparelse på 125.000 ton CO₂ i forbindelse med investeringer i grøn energi på over 500 mio. kr. Projektet har bidraget til at skærme 35.000 fjernvarmekunder mod prisstigninger og sikret energibesparelser på 460.000 MWh. Dermed bidrog det til FN's **verdensmål 7** om adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris for alle.

FN's **verdensmål 13** handler om at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser. Det ansvar har Region Midtjylland taget på

sig. Coast to Coast Climate Challenge tog udgangspunkt i kommunernes klimatilpasningsplaner, som blev igangsat i 2013. Projektet identificerede frem til afslutningen i 2022 en række udfordringer, som der arbejdes videre med i projektet RESIST frem til 2027. RESIST fokuserer på to facetter:

1. XR(extended reality)-teknologi, som bidrager til at visualisere klimatilpasningsløsninger, så borgere og beslutningstagere har lettere ved at forstå, hvordan forskellige løsninger og teknologier kan se ud.
2. Der skal laves demonstrationshuse, der kan modstå oversvømmelser, og teknologier til beskyttelse af eksisterende bygninger skal frem i lyset og prøves af.

Klima- og biodiversitetskrisen kræver, at arealer i det åbne land anvendes på nye måder. Derfor samarbejder regionen med otte partnere om projekt BioScape, der skal vise, hvordan omlægning af bl.a. landbrugsjord kan gavne både lodsejere, biodiversitet, miljø og klimaindsats. Projektet arbejder i tre pilotområder med grundvandsbeskyttelse, forsinkelse af store afstrømninger i oplandet og fjernelse af næringsstoffer. Disse over-

ordnede formål er koblet med merværdier som fremme af biodiversiteten og rekreative tiltag.

Region Midtjylland udfører hvert år mere end 300 jordforureningsundersøgelser på grunde der er - eller mistænkes for at være - forurenede. Regionen har ved udgangen af 2023 afsluttet oprensningen af det mest forurenede område i Videbæk. Det betyder, at forureningen ikke længere udgør en risiko for drikkevandsforsyningen i området. Regionen er bygherre på det hidtil største oprensningsprojekt i Danmark. Det finder sted på vestkysten ved Høfde 42. Arkil A/S er udpeget som leverandør til oprensningen af det gamle kemikaliedepot ved Høfde 42. Oprensningen ventes afsluttet frem mod 2030. Begge projekter bidrager til **verdensmål 3**, der bl.a. handler om at sikre et sundt liv for alle, og **verdensmål 6** om bæredygtig vandforvaltning.

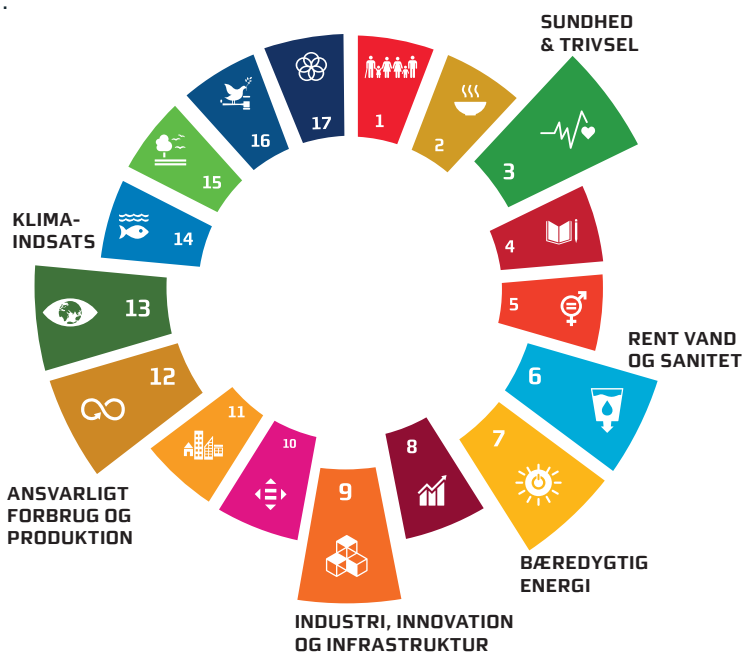
Regionen står i spidsen for Circular Economy Beyond Waste, der er et samarbejde mellem i alt 40 partnere. Region Midtjylland skal med projektet vise nye veje for affald og cirkulær økonomi, og lave indsatser med det formål at forebygge affald og øge genbrug og genanvendelse (**verdensmål 12**). Regionens råstofplan sætter desuden fokus på bedre udnyttelse af de primære råstofforekomster og mere ansvarligt forbrug og produktion, bl.a. ved genanvendelse og genbrug.

Blue Transition udspringer af et ønske om at blive klogere på det terrænnære grund-

vand – hvordan det håndteres og kan bruges kreativt. Her er der arbejdet med kortlægningsmetoder af udfordringen, hvordan ressourcen kan bruges i processer, hvordan oversvømmelser og gener kan forhindres og hvordan vandstanden kan hæves i tørvejord for at mindske CO2 emissionen.

DK2020 Midtjylland har været et fælles omdrejningspunkt for klimaarbejdet i de midtjyske kommuner, der alle har lavet kommunale klimaplaner. Region Midtjylland har i en længere årrække arbejdet strategisk og konkret med området. Bl.a. er der udviklet kommunale klimaregnskaber og scenarieværktøj til strategisk klimaplanlægning. Endvidere er der skabt et virkemiddelkatalog der anviser hvilke værktøjer der kan bruges til at komme i mål med CO2-reduktion.

KlimaMidt er etableret sammen med de midtjyske kommuner som en afløser for DK2020. KlimaMidt udgør den midtjyske del af Klimaalliancen, der er et partnerskab mellem Realdania, Kommunernes Landsforening og regionerne om at implementere klimaplanlægning. Region Midtjylland er desuden lead partner for LIFE ACT, som er et nyt stort EU-projekt, der igangsættes i januar 2025.

STRATEGISPOR 4: Bæredygtigt og effektivt sundhedsvæsen

Strategisporet har fokus på at bane vej for et mere bæredygtigt og effektivt sundhedsvæsen af høj kvalitet gennem sundhedsinnovation.

3

SUNDHED
& TRIVSEL

9

INDUSTRI,
INNOVATION &
INFRASTRUKTUR

10

MINDRE
ULIGHED

BÆREDYGTIGE HOSPITALER OG INSTITUTIONER

VISION

Klimaudfordringen er både nærværende i regionens egen drift og den geografiske region. Vi vil bidrage til at forebygge klimaforandringer og miljøforringelser og til at vende udviklingen, som gør en forskel både lokalt og globalt.

Det er ikke kun som borgere, vi skal ændre vores forbrugsvaner til gavn for klimaet. Regionen kan også gøre meget. Vi har en ambition om at skabe verdens mest bæredygtige hospitaler.

STRATEGISK INDSATS

Region Midtjyllands Strategi for bæredygtighed 2030 integrerer bæredygtighed i kernen af regionens serviceydelser, investeringer og øvrige drift, så den bæredygtige omstilling skaber værdi og bliver en væsentlig drivkraft i udviklingen af vores region til gavn for borgere og ansatte.

Regionens overordnede klimamålsætninger er:

- CO₂-neutral drift inden for energi og transport i 2030
- 67 pct. reduktion af det samlede CO₂-aftryk fra 2018 til 2030 (inkl. varer og tjenesteydelser)
- 96 pct. reduktion af det samlede CO₂-aftryk fra 1990 til 2030 (ekskl. varer og tjenesteydelser)
- CO₂-neutral cirkulær region i 2050.

En reel omstilling til cirkulær økonomi kræver gentænkning af hele måden vi forbruger, producerer og agerer på, og dermed også nye måder at samarbejde på – både mellem offentlige og private, og i og mellem værdikæder. I Region Midtjylland skal vi prioritere at få den cirkulære tilgang indarbejdet i kerneområder som indkøb, byggeri, logistik, drift, vedligehold og service.

POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Implementeringen af Region Midtjyllands Strategi for bæredygtighed 2030 sker via forpligtende bæredygtighedsaftaler indgået mellem direktionen og driftsenhederne. Aftalerne omsætter strategiens målsætninger til konkrete handlinger, der implementeres på hospitalerne. Strategiens mål for 2030 er delt i fire spor og sætter fokus på:

Cirkulær økonomi

- Mindre forbrug og mindre spild.
- Minimere affald fx ved at stille krav til genanvendelighed og emballage i vores indkøb og udbud.
- Sortere affald korrekt for at genanvende mere.
- Sorteret affald, der er forberedt til genbrug, skal genbruges efter hensigten.
- Krav om bæredygtighed ved udbud af byggeopgaver og ved drift og vedligehold af regionens bygninger.
- Undgå skadelige kemikalier og materialer.
- Mere bæredygtige køkkener.

El, vand & varme

- Reducere det samlede energiforbrug for hele Region Midtjylland som koncern.
- Øge andelen af vedvarende energi i regionens energiforbrug.
- Styrke og professionalisere energiledelse, -optimering og -reovering.
- Optimere anvendelse af køle- og overskudsvarme.
- Strøm fra vedvarende energikilder – både i egenproduktion og i forsyningssektoren samt overvejelser om indkøb af grøn strøm.
- Intensivere indsatsen for at begrænse udledning af miljøskadelige stoffer.
- Sikre neutralisering af de miljøskadelige stoffer vi udleder.
- Sikre rent drikkevand.
- Udvikle og implementere en løsning for fjernelse af lægemidler og multiresistente

bakterier fra spildevand inden 2030.

- Klimatilpasning af regionens matrikler og omgivelser.

Logistik, transport og mobilitet

- Optimere logistik for at maksimere udnyttelsesgraden af transporttilbuddene og undgå kørsel med tomme biler og busser.
- Optimere regionens logistik med udgangspunkt i nyt regionalt fælleslager.
- Omstille regionens vognpark til mindre klimabelastende drivmidler.
- Reducere brændstofforbruget for regionens egne (leasede) køretøjer.
- Reducere medarbejdernes tjenesterejser ved øget samkørsel og øget brug af digitale løsninger.
- Samarbejde med regionens kommuner og Midttrafik om en strategi for grøn omstilling af den kollektive trafik.
- Inkludere krav til bæredygtig transport/logistik i udbud og indkøb, også inden for områder med indirekte transport som fx råstofområdet.

- Sikre, at adgangen til elladestandere på vores matrikler følger behovet.

Social ansvarlighed

- Vi vil have et sundt, sikkert og udviklende arbejdsmiljø, hvor vi kan holde til at arbejde på fuld tid gennem et langt arbejdsliv.
- Vi sikrer udviklingsmuligheder for den enkelte gennem hele livet og indflydelse og gensidig fleksibilitet omkring arbejdstilrettelæggelsen.
- Vi stræber efter, at flest muligt ønsker og har mulighed for at arbejde på fuld tid. Vi tager livsfasehensyn og sikrer mulighed for restitution.
- Vi forebygger arbejdsskader, fysisk og psykisk nedslidning – og vi undgår at udsette hinanden for farlige stoffer.
- Vi samarbejder med vores leverandører og efterspørger bæredygtige løsninger og ordnede løn- og ansættelsesvilkår hos vores leverandører i indkøb og udbud.

STÆRKERE SAMARBEJDER OM INNOVATION INDEN FOR SUNDHED OG LIFE SCIENCE

VISION

En sund region med sunde borgere – det ønsker vi til gavn for alle. Med en forstærket indsats i forhold til innovative løsninger til vores sundhedsvæsen, vil vi fortsat kunne drive et effektivt sundhedsvæsen af høj kvalitet.

STRATEGISK INDSATS

Sundhedsvæsenet står midt i en transformation på grund af de mange kriser, som rammer på samme tid. Arbejdet med sundhedsinnovation er igangsat som et led i denne transformationsproces og skal bidrage til visionen om et mere bæredygtigt sundhedsvæsen af høj kvalitet – for borgeren og tæt på borgeren.

Målet er ligeledes at fremme befolkningens sundhed ved proaktivt at medvirke til at skabe et økosystem i verdensklasse for sundhedsinnovation i Region Midtjylland. Der arbejdes på at øge det interne samarbejde i regionen ved at tænke på tværs af hospitals- og sundhedsplanen, sundhedsaftalen og øvrige strategier som digitaliseringsstrategien, forskningsstrategien og indkøbsstrategien.

Formålet er dermed både at understøtte den kortsigtede værdiskabelse af innovation i Region Midtjylland, men også at tænke langsigtet i forhold til at øge organisationens innovationskapacitet og systematiske tilgang til innovation.

Der er vedtaget tre strategiske pejlemærker for arbejdet med sundhedsinnovation:

- Viljen og hjælpen skal være synlig
- Resultater skabes og ressourcer findes i partnerskaber
- Digitalisering og data skal være med til at skabe fremtidens sundhedsvæsen

POLITISK BESLUTTEDE FORANDRINGER

Sundhedsinnovation

- 1. Øget synlighed af innovative løsninger**
Kommunikationsindsatsen skal styrkes, så der skabes øget gennemsigtighed på tværs af regionens enheder og øget synlighed om succeser og muligheder på innovationsområdet.
- 2. Bedre rammer for kommerialisering**
Der skal arbejdes for at udløse potentialet for kommerialisering inden for de givne rammer, men samtidigt skal de givne rammer udfordres.
- 3. Styrket samarbejde med virksomheder**
Samarbejdet med virksomheder skal udvikles, så der skabes værdi på flere bundlinjer. Region Midtjyllands kompetencer for offentlig-privat innovation skal styrkes.
- 4. Mere politisk dialog med økosystemet**
Der skal afholdes en konference mellem Region Midtjyllands politikere og det midtjyske økosystem for sundhedsinnovation. Herunder skal det afsøges, om der er mulighed for øget samarbejde med øvrige erhvervsklynger og midtjyske styrkepositioner, som f.eks. Sound Hub og Life Style & Design Cluster.
- 5. Styrket opmærksomhed fra regionsrådet på digital transformation**
Brede innovative partnerskaber skal være en driver for den digitale transformation, som skal være med til at løse sundhedsvæsenets udfordringer.

Kultur som sundhedsfremme

Sundhedsinnovation drejer sig ikke udelukkende om forskning i ny teknologi og medicin. Hospitalerne skal i højere grad have tilbudt muligheder for at gøre brug af kunst og kultur som et komplementært greb, der i både

forebyggelses-, behandlings- og rehabiliteringsøjemed kan favne det hele menneske og være en del af løsningen på de vilde udfordringer på sundhedsområdet. Regionen har derfor fokus på:

- a.** At bygge bro mellem kunst- og kulturverdenen og sundhedsvæsenet samt at opkvalificere både kunst- og kulturaktører og sundheds- og omsorgspersonale til at udforme og gøre brug af nye greb og initiativer, der skabes i krydsfeltet mellem kunst, kultur og sundhed.
- b.** At udvikle og udbrede sundhedsfremmende kunst- og kulturinitiativer, som kan
- være et led i forebyggelsen og behandlingen af såvel somatisk sygdom som social og mental mistrivsel, herunder stress, depression, angst og ensomhed.
- c.** At udnytte kulturens iboende værdi til at give både patienter, pårørende og sundhedspersonale et tiltrængt pusterum eller et meningsfuldt øjeblik, der kan medvirke til fornyet livsmod, øget handlekompetence, sunde mestringsstrategier og højnet arbejdsglæde.
- d.** At opsamle, skabe og dokumentere ny viden og erfaring samt at sætte den i anvendelse.

UDVALGTE RESULTATER

1. Koncern bæredygtighed og bæredygtighedsaftaler

- Der er etableret en ny koncernfunktion, som skal understøtte hospitaler og andre enheders arbejde med at nå målene i bæredygtighedsstrategien. Koncern Bæredygtighed skal understøtte accelerationen af realiseringen af strategien og understøtte, at der træffes overordnede beslutninger på tværs af koncernen, fx ved investeringsbehov. Derudover skal Koncern Bæredygtighed sikre, at dataområdet styrkes, så det bliver muligt at opgøre effekten af de indsatser hospitalerne igangsætter ift. de samlede CO₂-reduktionsmål.
- Der er indgået 11 forpligtende bæredygtighedsaftaler mellem driftsenhederne og direktionen, som indeholder konkrete handlinger, der skal implementeres i Region Midtjylland i 2024.

2. Et systematisk og effektivt støttesystem for innovation

- Der er etableret et Lederforum for Sundhedsinnovation som fundament for et fælles samarbejde om innovation i regionen – herunder indførelse af nye arbejdsmetoder som f.eks. dogmer, arbejdsgrupper og eksekveringsgrupper.
- Udvikling af Region Midtjyllands forståelsesramme for innovation (Innovationshuset).
- Der er vedtaget en administrativ strategi og handleplan for sundhedsinnovation er implementeret.
- Der er opbygget en struktur for videndeling gennem Innovation.rm.dk og Idébasen.rm.dk.

3. Implementering og skalering af innovative løsninger

- Sundhedsinnovationspuljen har siden 2019 hvert år støttet ca. 20 innovationsprojekter med mikrofinansiering på 100.000 kr.
- Produktinnovationsforløbet »Fra Idé til Løsning«, samt hjemtag af EU projekt CareWare Nordic 2.0 på kr. 23 mio. kr. fra 2023-2026 til bl.a. opbygning af infrastruktur inden for produktinnovation.
- Der er søgt om midler til projekterne BETA.HEALTH og XR Midt, ligesom der er bidraget til at opbygge innovationskapacitet og hjemtag af projektmidler til evidensbaseret plejenormering på Regionshospitalet Gødstrup.

4. Innovative partnerskaber som løser sundhedsvæsenets store udfordringer

- Region Midtjylland er blevet etableret som specialist i EU-Kommissionens arbejde med at etablere European Health Data Space på vegne af Sundhedsministeriet. Desuden er Aarhus Universitetshospital blevet optaget i den europæiske hospitalsalliance (EUHA).
- Der er etableret et partnerskab for det midtjyske økosystem i Health Innovation Aarhus (www.HIA.dk). Formålet er at tiltrække udenlandsk kapital, virksomheder og talenter.
- Regionerne er blevet samlet i den nye nationale klynge for life science, Danish Life Science Cluster (<https://www.danishlifesciencecluster.dk/>).
- Indsatsen har bidraget til arbejdet med Velfærdsteknologiens hus i samarbejde med Aarhus kommune samt Aarhus Universitetshospitals optagelse i den europæiske hospitalsalliance.

5. Digitalisering og teknologiudnyttelse

Der er givet støtte til følgende indsatsler:

- AI (Artificial Intelligence): 3,87 mio. kr. til projekterne Tværspor og Nybrud.
- 3D-print: 5,05 mio. kr. til projekter på Aarhus Universitetshospital og Hospitalsenhed Midt.
- XR/VR (Extended/Virtual Reality): 1,0 mio. kr. til XR Midt på Hospitalsenhed Midt samt fem mikrofinansieringsprojekter.
- Tværsektorielt samarbejde: 3,925 mio. kr. til projekterne Axon og Samblik.
- Animation: 0,5 mio. kr. til vidensopsamling på Hospitalsenhed Midt.

